

Kostel, my a plynoucí čas v našem Rožnově

Doubravka Vejmelková

Kostel, my a plynoucí čas v našem Rožnově

Vyšlo v rámci projektu tvůrčí skupiny seniorů
„Město v mé paměti“ při Městské knihovně
v Rožnově pod Radhoštěm.

Kostel Všech svatých, postavený v polovině 18. stol., je již třetím na stejném místě. Rožnov založil ve 14. stol. olomoucký biskup Bruno a je velmi pravděpodobné, že dal postavit i kostel. Jediná písemná zmínka o něm pochází z r. 1490, kdy na faře působil nějaký kněz Jan. O druhém kostele máme už víc zpráv. Byl postaven v 16. stol., byl dřevěný, nízký, úzký s jedním dřevěným oltářem a obrazem Všech svatých. Příčinou prostého vybavení tohoto dřevěného kostela byla nejen chudoba kraje, ale také to, že v 16. stol. a začátkem 17. stol. spravovali farnost kněží Jednoty bratrské. Jména některých známe. V r. 1556 je zmínka o knězi Adamovi a v r. 1566 o knězi Matúšovi, oba v souvislosti s placením desátků. Z r. 1580 existuje svatební smlouva, kdy si bere dcera kněze Adama Barbora Jakuba Bezemného. V témže roce je zmiňován Adam Říčanský. Jeho nástupce postavil pro sebe a svoji dceru vedle fary dům. Když po bitvě na Bílé hoře musel bratrský kněz faru opustit, vzal s sebou i vzácný kalich, který byl až po čtyřiceti letech objeven na Hutisku u sklářského mistra Eliáše. Ten jej odmítl vydat a odevzdal jej na zámek v Meziříčí, kde si jej pan hrabě Bernard Žerotín ponechal, později snad věnoval místnímu kostelu. Když byla fara vrácena katolické církvi, byla mnoho let spravována kněžími z Meziříčí, až

v r. 1666 byl na faru v Rožnově ustanoven kněz František Urban Lattomus. K Rožnovu tehdy patřilo dvacet přifařených obcí a jemu připadl nelehký úkol rekatolizace. Dokonce si ve zprávě o své činnosti stěžoval svým představeným, že lid je zde velmi zatvrzelý. Lidé se ale přece jen postupně vraceli do katolické církve. Brzy malý dřevěný kostelík nestačil pro mnoho farníků, reptali, že při bohoslužbách musí stát venku. František Lattomus dal postavit novou dřevěnou faru a začal psát farní matriky. To bylo velmi záslužné, protože vedle gruntovních knih jsou matriky důležitým zdrojem informací o poměrech ve farnosti. Na věžce starého dřevěného kostelíka byl umístěn zvonek umíráček zvaný Barborka, který kostelu v r. 1719 věnovala Zuzana Ludmila Logová z Netky, jež žila na zámku v Meziříčí jako dvorní dáma paní baronky. Zůstala tam i po její smrti a měla tam zřejmě dost výsadní postavení. Dokonce hraběti Maxmiliánu Frant. Žerotínovi půjčila větší částku peněz, kterou jí nevrátil, a v poslední vůli určil dlužníkem svého dědice. Zuzana byla velkou příznivkyní katolických kostelů. Pro nás, kromě darovaného zvonku, založila také fond na placení zvoníka a světlo do Božího hrobu. Takže už v tomto starém kostele stavěli o Velikonocích Boží hrob. Zajímavé je, že peníze z této nadace byly vypláceny až

do poloviny minulého století. Pravděpodobně, ještě před zvonem darovaným kostelu Zuzanou Ludmilou Logovou z Netky, existoval na kostele jiný zvon. Vyplývá to z poslední vůle měšťana Jana Polácha z č. 136, který v r. 1679 odkazuje na opravu kostela a zvonici 10 tolarů. Takže už tenkrát byl jistě zvon, když byla zvonice. Zuzana velmi podporovala náboženská bratrstva. Jejich úkolem bylo sdružovat věřící a organizovat jejich náboženský život. V Rožnově bylo Růžencové bratrstvo, přesněji Arcibratrstvo svatého růžence založeno už v r. 1710. Jeho matrika, nádherně vypravená, je uložena ve sbírkách Valašského muzea. Členy bratrstva byly významné osobnosti, včetně hraběcí rodiny Žerotínů, kněží z okolních farností, představitelé obcí a jejich manželky a pro nás jistě zajímavý kronikář Jan Vranečka.

Potřeba nového zděného kostela byla stále naléhavější. S žádostí o stavbu kostela se obrátil na olomoucké biskupství kněz Ondřej Gbur už v r. 1743. Se stavbou souhlasilo jak olomoucké biskupství, tak panství a kněz začal stavbu připravovat. Mimo to dal postavit poblíž fary chudobnec a farní špitál. Bohužel, zahájení stavby kostela se již nedožil. Stavba probíhala až za jeho nástupce Antonína Františka Hohna. Byl založen fond, do kterého olomoucké biskupství vložilo téměř

10 tisíc zlatých a 2 tisíce přišly od Žerotínů. Hlavně se ale konaly sbírky mezi farníky. Vypracováním plánů a návrhu rozpočtu byli pověřeni dva stavební mistři z Nového Jičína Jan Čapek a Jiří Gërig a jejich návrhy, značně zjednodušené a upravené, byly realizovány. Když byl starý kostel zbořen, farníci si vybírali ještě použitelné dřevo. Tak se nám zachovaly vstupní dveře, které byly použity v r. 1748 při stavbě chalupy č. 72 Na Drahách. Trám s vyrytým nápisem „kostel ustaven 15.“ byl použit na chalupě č. 488 na Hradištku. Další dvě číslice byly zničeny vtlučeným klínem. Je ale zřejmé, že se jedná o 16. stol. Majitelé chalupy dali trám s nápisem odstranit, protože budil pozornost kolemjdoucích a je to rušilo. Zvonek umíráček přežil i dvě válečné rekvizice ve 20. stol., podařilo se ho ukryt, nebo místo něj odevzdat jiný zvonek a dnes je uložen jako vzácná památka na faře.

Náš, v pořadí už třetí kostel, se začal stavět v r. 1748. Kromě finančních darů přispívali farníci také darováním materiálu, a hlavně pracovali zdarma. Byly to tisíce hodin. Dá se s nadsázkou parafrázovat „Rožnované kostel sobě“. Z pohledu na kostel od hřbitova je pozoruhodné, jak ta stavba je mohutná, a řemeslnická práce tehdejších zedníků, tesařů a pokrývačů zaslouží obdiv, zvláště když hrubá stavba byla hotova za dva roky.

Velkou zásluhu na organizaci stavby měl tehdejší farář Antonín František Hohn. Už 25. října 1750 kostel požehnal, takže se mohly konat bohoslužby. Vnitřní vybavení kostela bylo doplňováno postupně, podle finančních možností. První varhany pořídil ještě Ant. Frant. Hohn v r. 1751 z klášteřa dominikánů v Olomouci, kde měly být vyřazeny. Bohužel, faráře Hohna potkala tragická nehoda. Při cestě do Meziříčí se v Zubří splašili koně a kněz v obavě seskočil z kočáru a zranil se na noze. Nevhodná léčba způsobila sněť a mladý kněz ve věku 34 let zemřel. Je pohřben v kostele. Připomíná ho text na stupni před oltářem. Na slavnostní svěcení kostela čekali farníci ještě 14 let. Byla to pro Valašsko a speciálně pro Rožnov velice neklidná doba, proběhlo několik rebelií, město bylo dokonce obsazeno císařským vojskem. Na slavnost se svěcením kostela nebylo ani pomyšlení. Přesto je obdivuhodné, že i v takové situaci lidé nadšeně stavěli kostel. V práci na vybavování kostela pokračoval po Ant. Frant. Hohnovi další iniciativní kněz Frant. Jan Heger, kterému se podařilo získat ve Vídni, ještě dva roky před slavnostním svěcením oltářní obraz Všech svatých. Patrně z druhé ruky, za velmi výhodnou cenu 150 zlatých florenů. Ve stejném roce byly na věž zavěšeny tři zvony. Kostel slavnostně, za účasti velkého množství

farníků, vysvětil 5. června 1764 olomoucký biskup Maxmilián Hamilton. To byla zajímavá osobnost. Pocházel ze skotského šlechtického rodu, v Římě studoval teologii a práva. Hodně cestoval a měl přehled o umění, literatuře i pokrokové francouzské. V zámku v Kroměříži ve Sněmovním sále, který dal vyzdobit, je jeho velký portrét. Jeho zásluhou bylo olomoucké biskupství povýšeno na arcibiskupství.

Nejcennější v našem kostele je již zmiňovaný oltář s obrazem Všech svatých. Autorství obrazu se připisuje vlámskému baroknímu malíři Anthoni Schoonjansemu. Patřil do školy žáků Petra Pavla Rubense a pracoval pro vídeňský a berlínský císařský dvůr. Hodně cestoval a jeho díla můžeme najít na mnoha místech Evropy. Vyzdobil i kostely na Moravě, např. v Brně nebo v Lechovicích u Znojma. Náš obraz ale nemaloval pro Rožnov, zemřel už v r. 1726. Oltář, i když to tak nevypadá, je celý ze dřeva, fládrovaný, napodobuje strukturu mramoru a postavy andělů jsou natřeny bíle, takže působí jako alabastr. Ve vrcholové části oltáře jsou postavy, které představují Nejsvětější Trojici. Bůh Otec, Ježíš drží kříž a nad nimi Duch svatý v podobě holubice. Pod nimi je v modré barvě zeměkoule, nad nimi trojúhelníkové Boží oko, které znamená Boží vševědoucnost. Dvířka

Oltář kostela Všech svatých

svatostánku jsou pozlacená a reliéf zobrazuje scénu ukřižování na Kalvarii. Svatostánek adorují dva andělé. V horní části dva andělci (putti) ukazují na planoucí srdce Krista. Postavy na obraze se dají identifikovat podle atributů a je zřejmé, že kromě všeobecně známých světců jsou tam i postavy u nás neznámých, kteří jsou uctíváni převážně v Rakousku a Bavorsku. V horní části obrazu je zobrazena Panna Maria, již podává klíč od nebeské brány sv. Petr. Podle atributů je možné určit také dvě výrazné postavy biskupů v popředí vpravo. Sv. Valentin a sv. Liborius. Sv. Valentin není totožný s tím, kterého dnes připomínáme jako patrona zamilovaných, jenž žil o 200 let dříve. Tento je podle atributu patronem duševně nemocných. Sv. Libor byl v době baroka velmi uctíván jako pomocník při kaménkových nemocech (žlučník, ledviny). Dvě velké sochy biskupů po stranách oltáře nemají žádné bližší atributy sv. Ambrože a Augustina, jak se původně tradovalo, ale je pravděpodobné, že jsou to podle vyobrazení na zlacených reliéfech pod sochami právě tito dva biskupové z obrazu. Další vybavení kostela se během let hodně měnilo a doplňovalo. Zachovaly se kulisy Božího hrobu, jenž býval umístěn o Velikonocích v žebračně, a dnes restaurované jsou na výstavě Městečko pod Radhoštěm ve Valašském muzeu,

stejně jako Křížová cesta, která je v muzejním kostele sv. Anny.

Současnou Křížovou cestu vyřezal pan Bohumil Knil v r. 1993.

Když zmiňuji doplňování vnitřního vybavení kostela, tak bych chtěla připomenout jednu akci, která se nám dnes musí zdát docela úsměvná. V r. 1815 v Rožnově působil c. k. finanční úředník Mathias Hoffmann, jenž na své náklady dal postavit ke zdi po stranách oltáře dvě zvláštní uzamykatelné stoličky, jednu pro sebe a druhou pro zastupitele města, ovšem bez manželek. Tento čin doprovodil zdvořilým dopisem „Počestné obci Rožnovské“, kterou nutně musel urazit, protože prý mít takové stoličky je všeobecně uznaná slušnost u všech národů země i v těch nejmenších dědinách, jedině tato malá, tak jmenující Moravská Valachia, ještě tuto obzvláště slušnou přednost neuznává. Představení počestné obce rožnovské se zdvořile omluvili, „totiž to, že dávným zvykem je zúčastňovati se služeb božích spolu s manželkami a odrostlými dětmi, pročez porušení toho pořádku velkých nesnáží v domě se svými manželkami by přivoditi mohlo“.

Jestli ty stoličky byly někdy využívány, není nikde zaznamenáno, ale stály tam ještě v polovině 19. stol.

V té době působili ve farnosti tři kněží, o kterých bych se chtěla zmínit. František Grancer dal

postavit novou faru, do té staré dřevěné byl vstup už jen na vlastní nebezpečí. Venkovní vzhled fary se zachoval až dodneška. Tento kněz byl vyhlášeným lidovým léčitелеm a lidé mu připisovali také magické schopnosti. V době, kdy přišel do Rožnova, postihlo Valašsko několik přírodních katastrof. Strašné bouřky a krupobití, které ničily úrodu a hrozil hlad. Svými modlitbami a prý zaříkáváním farář tyto pohromy zastavil a nikdo lidem nevymluvil, že umí ovládat přírodní živly. Jeho kaplanem byl Dominik Velšer, který byl velkým nepřitelem alkoholu. Je pravda, že alkoholismus byl na Valašsku problém a neštěstí mnoha rodin. Dominik Velšer svými plamennými kázáními lidi tak strhnul, že před oltářem přísahali, že nebudou pít. Tuto událost z roku 1846 zmiňuje kronikář Martin Tkadlec a píše, že kaplan dával kořalce taková jména, že on je ani napsat nemůže. Zprávu o přísaze před oltářem zařadil i Čeněk Kramoliš do své Ročenky města Rožnova. Třetím knězem, který se zapsal i do historie města, byl František Ficker. Ač rodem Němec, byl velkým rožnovským patriotem. Spoluzakládal pěvecký spolek Tetřev a byl jedním ze zakladatelů Spolku divadelních ochotníků. Členy tohoto spolku byli téměř všichni významní občané města, včetně starosty. Frant. Ficker založil fond na pořízení zvonů, do kterého vložil značný obnos, a vyhlásil sbírku na nové

varhany. Stále se ještě hrálo na původní nástroj, převezenny z kláštera dominikánů před více jak sto lety. Nové varhany postavila firma Jana Neussera z Nového Jičína v r. 1863. Velká část nákladů byla uhrazena z pokladny Spolku divadelních ochotníků, jehož byl Frant. Ficker předsedou. Pomník z hrobu Františka Fickera je umístěn u ohradní zdi vpravo při východu z kostela.

Během staletí existence kostela se uskutečnila řada oprav. O důkladnou opravu střechy po ničivé vichřici žádal v r. 1876 starosta Josef Bajer. Bylo vypsáno veřejné výběrové řízení na nové pokrytí střechy šindelem a zakázka byla přidělena nejnižší cenové nabídce. Získal ji tesař Jan Mizera z Tylovic. Ve smlouvě se zavázal dokončit práce do dvou měsíců, ručit za škody na hrobech a náhrobcích, hradit dělníkům útraty za léčení v případě úrazů a okamžitě odstranit dělníky nezpůsobilé, neslušného chování a opilce. Už v té době se přísně dbalo na bezpečnost práce. Na přísahy proti pití už někteří asi zapomněli. Stavební dozor vykonával Frant. Eberhard a oprava se značně zkomplikovala, vichřicí byla poškozena nejen střecha, ale i věž. Při opravě byly v makovici nalezeny dokumenty z r. 1805.

Značnou změnu prodělalo vnitřní zařízení kostela při velké rekonstrukci v letech 1890–1892.

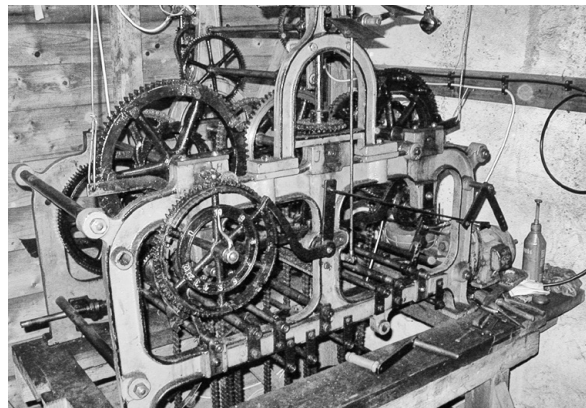

Malba na klenbě kostela Věch svatých, Poslední večeře Páně

Byly odstraněny barokní boční oltáře a instalovány čtyři nové. Kazatelna byla nahrazena sériově vyráběnou pseudorománskou. Proti některým změnám tehdy protestovala Komise na ochranu památek. Na místě barokního oltáře sv. Jana Křtitele s barokní křtitelnicí byla umístěna křtitelnice ze šedého slezského mramoru, kterou věnovala kostelu rodina tehdejšího starosty, poštmistra Martina Billa. Stála 230 zl. Nová barevná okna darovala kostelu firma Salomon Reich a provedla i zasklení. Tato okna byla zcela zničena při poškození kostela během osvobozovacích bojů v květnu

1945. Opravy kostela, které v letech 1890–1892 organizoval tehdejší farář Josef Arnošt, byly velmi rozsáhlé. Byla položena v presbytáři dlažba barevnými dlaždicemi a nová pískovcová dlažba v lodi, byly zakoupeny nové modřínové lavice. Původní zvony byly přelity a zavěšeny čtyři nové. Kostel byl zvenčí omítnut. Vnitřní výmalbu kostela provedl Gustav Přeček ze Šternberka. Dodnes se nám zachovaly na klenbě nad oltářem v kruhovém medailonu tři andělé, zobrazující tři křesťanské ctnosti – víru, naději a lásku. Na dalších jsou podoby čtyř evangelistů Marka, Matouše, Lukáše a Jana s jejich atributy. Na klenbě jsou

Stroj historických hodin

na obrazech události ze života Krista. Poslední večeře, Zvěstování P. Marii, Betlémská scéna klanění Tří králů a Obětování Ježíše v chrámě. Směrem ke kůru jsou doplněny menšími medailony. Zobrazují sv. Františka z Assisi a sv. Barboru. Byly namalovány na přání a nákladem velkých příznivců a donátorů kostela Františka Eberharda a jeho ženy Barbory. Představují jejich rodinné patrony.

V letech 1957 a 1958 se uskutečnila velká rekonstrukce kostela. Inicioval ji pan kanovník Josef Seget, tenkrát už jedenadvadesátiletý. Byla opravena klenba, fasáda, věžička sanktuska a položena nová střecha. Byl vymalován interiér lodi a odstraněny boční oltáře. Všechny tyto práce byly financovány jednak ze sbírek, ale také dotacemi. Byly rovněž opraveny hodiny na věži. První zmínka o věžních hodinách je v r. 1805, nové hodiny byly na věž umístěny v r. 1850. Možná jsou to právě ty „co smutně bijú“. V r. 1931 byly číslice i ručičky pozlaceny a v r. 1963 hodiny převedeny na elektrický pohon. Všechny výdaje spojené s věžními hodinami vždycky hradilo město, a tak odměňují čas nám všem, bez rozdílu. Rekonstrukce kostela měla podporu ze strany města, byla dokonce zahrnuta jako první bod akčního programu nového plánu města na rok 1957, a to v době, která církvi a náboženství rozhodně nepřála.

V osmdesátých a devadesátých letech 20. stol. byly prováděny různé stavební opravy, střecha byla pokryta měděným plechem, byla opravena fasáda a obnoveny omítky. V r. 1980 došlo i k úpravám interiéru. Byla položena nová dlažba, byla provedena nová výmalba. Kostel dostal současnou prostou podobu. Po levé straně oltáře je nyní umístěna socha Panny Marie Lurdské, původně součástí bočního oltáře. Byla zakoupena ve Francii ze sbírky farníků, kterou inicioval František Eberhard a organizoval ji spolek rožnovských paní a dívek. Za účasti velkého množství družiček a obyvatel v krojích byla v r. 1882 slavnostně posvěcena. U této sochy se pak konaly májové pobožnosti.

Socha sv. Anny vychovatelky byla také původně součástí zrušeného oltáře a byla pořízena ze sbírky, kterou pořádal rovněž spolek rožnovských paní a dívek. Svatá Anna, matka Panny Marie, byla na Valašsku velmi uctívána jako vzor matky a babičky. Také aspoň jedna dcera v rodinách dostávala jméno Anna, takže na Valašsku bylo velmi časté. Už v polovině 19. stol. se v Rožnově konaly Slavnosti všech Annen.

Socha sv. Václava je dílem rožnovského rodáka akademického sochaře Emila Solaříka. Věnoval ji kostelu po 2. sv. válce. Svatý Václav, kromě běžných knížecích atributů, je zobrazen také

s rotundou sv. Klimenta z nejstaršího přemyslovského hradiště na Levém Hradci. Rodina Solaříkova je v Rožnově dobře známá. Karel Solařík st. i Karel ml. byli malíři porcelánu. Karel Solařík ml., akademický malíř žil v Praze, ale celý život měl k Rožnovu až nostalgický vztah. Psal o historii a technikách malby na porcelán a napsal knihu O malírnách porcelánu.

Sousoší sv. Cyrila a Metoděje sochaře Albína Poláška

Socha sv. Václava od sochaře Emila Solaříka

Sousoší sv. Cyrila a Metoděje je identické s bronzovým, které stojí na Radhošti. Tento sádrový model věnoval našemu kostelu v r. 1959 Albín Polášek, rodák z Frenštátu. Žil v USA, byl profesorem Akademie umění v Chicagu. Sv. Cyril (Konstantin), patřil ve své době k nejvzdělanějším mužům Evropy. Pro slovanský jazyk vytvořil písmo (hlaholici), přeložil do něj spolu s bratrem Metodějem bibli i další texty. Znalost písmo zařadila naši zemi mezi kulturní národy Evropy. Zobrazení jsou s deskami s písmem v cyrilici a s textem začátku evangelia sv. Jana. U nohou jim leží socha pohanského bůžka, jako symbol porážky pohanství.

Autory obrazu Pieta, umístěného nad vstupem do sakristie a velkého kříže vpravo u křtitelnice bohužel neznáme. Socha Božského srdce na stěně vpravo od oltáře byla převezena ze zrušeného kostela v pohraničí.

Zvony. Kromě zvonu z r. 1719, který se nám zachoval ještě ze starého dřevěného kostela, byl osud zvonů postupně pořízovaných většinou ze sbírek farníků a často i darů kněží, velice smutný. Dva roky před slavnostním vysvěcením kostela v r. 1762 byly ze sbírek pořízeny tři zvony. Ty byly při velké rekonstrukci kostela v r. 1890 přetaveny a pořízeny čtyři nové zvony. Po vypuknutí války byly tři z nich zrekvirovány a v druhé fázi rekvizice

Rekvizice zvonů kostela Všetech svatých, r. 1942

i čtvrtý. Ve stejnou dobu byl strhán měděný plech ze střechy a věže a nahrazen plechem natřeným červenou barvou. Po válce se konaly sbírky na nové zvony a už v r. 1922 byly dva nové pořízeny. Zvonily jen 20 let a při rekvizici 1942 byly opět odvezeny. Zůstal jen umíráček z r. 1719, který byl rozhodnutím města vyměněn za zvonek ze hřbitova. Až po osmnácti letech v r. 1960 byly opět ze sbírek farníků pořízeny současné čtyři zvony už na elektrický pohon a doufejme, že je už žádná pohroma nepotká. Tak skončila také práce zvoníků. Byla to většinou povinnost kostelníků. Známým

Zvon sv. Josef z roku 1922

zvoníkem byl mnoho let Ludvík Navrátil. Po jeho odchodu na bojiště 1. sv. války převzala jeho funkci manželka Ludmila a s pomocí rodiny se starala o zvony až do r. 1917, kdy byly rekvírovány.

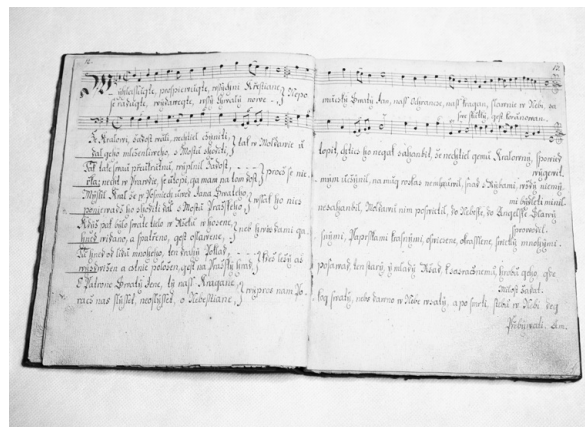
Varhany. Ty, které byly zakoupeny v r. 1751 jako vyřazené v Olomouci, sloužily přes 100 let. Byly už velmi zchátralé a tehdejší, již zmiňovaný farář František Ficker, nechal postavit varhany nové. Ty byly při velké rekonstrukci v letech 1890–1892 opraveny a rozšířeny, bohužel v r. 1917 byly rekvírovány nejen zvony, ale odvezeno i 111 kg cínových píšťal z varhan. Takto poničený nástroj pak sloužil až do r. 1937, kdy pan kanovník Josef Seget vyhlásil sbírku na nové varhany, které postavila firma bratří Riegrů z Krnova. V šedesátých letech 20. stol. byly varhany dvakrát opraveny a rozšiřovány, ale jejich stav byl velmi špatný, a tak bylo rozhodnuto o postavení nových varhan, jež provedli bratři Stavinohové.

Varhany byly slavnostně posvěceny v r. 2001. Varhanářská rodina Stavinohů pochází z Valašské Bystřice. Otec Josef byl vyučený varhanář a pracoval v Krnově u Riegrů. Pracoval jako ladič a opravář klavírů v LŠU v Rožnově, opravoval varhany v okolních obcích. Horní Bečva, Vigantice, Velké Karlovice, Kroměříž aj. Jeho dva synové Jan a Vladimír se u něho vyučili a spolupracovali s ním.

Jejich největší samostatná zakázka byla stavba našich varhan. Mají 1300 píšťal a 20 rejstříků. Stavba trvala přes dva roky a stála tři miliony. Je vhodné se zmínit také o varhanících. Hra na varhany a vedení kostelního sboru byly vždy úkoly učitelů, tzv. rectorů. První rector, o němž je zmínka v r. 1698 v matrice, kterou založil už kněz Urban Lattomus, byl Bartoloměj Dominík. Po něm práci rectora převzal jeho syn František. Až někdy okolo roku 1750 se objevuje jméno Josefa Ant. Rundta, po němž se zachovalo několik písemných památek. Kostelní knížka „Cantionale de Sanctis“ je dnes uložena ve sbírkách Valašského muzea.

Varhany v kostele Všech svatých

Kancionál z roku 1792

Velkou práci na hudebním i všeobecném vzdělání obyvatel Rožnova vykonali učitelé František Volek a jeho syn Jan. Také František Volek měl svůj Kancionál ke cti sv. Jana Nepomuckého a Panny Marie sepsaný v r. 1792.

Kříž Michala Janíka u kostela Všech svatých

Rodina Volků působila v Rožnově 90 let. Posledním rektorem v Rožnově byl učitel Josef Špída, jenž byl také sbormistrem pěveckého spolku Tetřev. Po jeho odchodu bývali varhaníci od r. 1883 vybíráni konkursem. Podmínky konkursu byly náročné. Uchazeč musel mít tři roky varhannické školy, musel být schopen cvičit kostelní pěvecký sbor a také vést lázeňskou kapelu. Prvním takto zvoleným varhaníkem byl Jan Talich, otec našeho slavného dirigenta Václava Talicha. Byl skvělý odborník, bohužel si neporozuměl s místními lidmi. Po jeho odchodu nastoupil na místo varhaníka Adolf Osecký. Ten byl naopak velmi oblíbený, mladý pohledný a svobodný muž. Do kostelního sboru se přihlásilo mnoho zpěvaček, které zase odešly, když se pan sbormistr oženil se slečnou Eberhardovou. Mnoho let působil jako varhaník a kapelník Ludvík Šašina. Po válce nastoupil na místo varhaníka Vladimír Včelařík, jenž založil v Rožnově první hudební školu. Možná si někdo ještě vzpomene na Dr. Františka Kopa, nebo na pana Kudělkku, jenž, i když těžce zrakově postižený, obětavě stoupal po nebezpečných schodech denně na kůr.

Náš kostel byl v r. 1963 prohlášen kulturní památkou, včetně Janíkova kříže, který stojí u kostela a původně byl misijní. V nápisu, vytesaném

do podstavce, se skrývá tzv. chronogram. Písmena znamenají římské číslice. M tisíc, C sto, L 50, X 10, I 1. (Kříž byl postaven r. 1788.) Michal Janík dal postavit podobný kříž v r. 1805 také na Radhošti, stojí u vstupu do kaple. Michal Janík byl rožnovský měšťan, obchodník s plátnem a radní. Byl pohřben těsně u sakristie a pomník z jeho hrobu je umístěn u zdi bývalého hřbitova. Michal Janík zastupoval rožnovské občany v různých sporech s vrchností a bojoval za jejich práva takovým způsobem, že ho rozzlobení vrchnostenští úředníci na několik dní zavřeli v Krásně do vězení.

Kostnice, nebo jak jí obyvatelé říkali márnice, byla postavena přibližně ve stejné době jako kostel, možná i dřív, přesné datum neznáme. Do kostnice se ukládaly kosti dřívě zemřelých při novém pohřbu do stejného hrobu, nebo zemřelí, kteří neměli pohřeb z domu. Márnice po zřízení hřbitova na Prochodné ztratila svůj účel a sloužila jen pro odkládání různých nepotřebných věcí a chátrala. V kostnici byly také odloženy dva vzácné obrazy Vyléčení sv. Pelegrina a Ukřižování Krista, díla moravského barokního malíře Jana Kryštofa Handkeho, která jsou dnes v kostelíku sv. Anny ve Valašském muzeu po stranách oltáře. Také obrazy Křížové cesty, na něž padal prach v kostnici, jsou dnes ve sbírkách muzea. V kostnici byly

Kostnice u kostela Všech svatých

ukládány kulisy Božího hrobu, které se o Velikonočních instalovaly v předsíni kostela. K příležitosti oslav 250 let od posvěcení kostela byla kostnice jako barokní památka opravena nákladem města a dnes slouží k příležitostným výstavám. V r. 1923 došlo v těsné blízkosti kostnice k tragickému leteckému neštěstí. Letec Karel Tkadlec se

Letecká havárie Karla Tkadlece, r. 1923

při akrobacii se svým letadlem zřítíl do prostoru hřbitova a zahynul. Tuto událost připomíná i kámen paměti vsazený do chodníku u fary.

Hřbitov u kostela sloužil k pohřbívání zemřelých z Rožnova a přifařených obcí už za existence starého dřevěného kostela a byl tak přeplněn, že hrozily hygienické problémy. Několik let se jednalo o založení nového hřbitova a ten byl v r. 1889 zřízen na Prochodné. Některé náhrobky a pomníky byly přeneseny na nový hřbitov, některé v šedesátých letech do Valašského muzea na Slavín a několik je umístěno u ohradní zdi kostela. Prostor hřbitova je upraven jako park s kapličkami Křížové cesty.

Kámen paměti – Letecká havárie Karla Tkadlece

Na levé straně od kostela byly hroby bohatých a významných občanů města. Jejich jména jsou dnes už většinou zapomenuta. Jen ti, kdo se zajímají o historii Rožnova ještě vědí, kdo byl Michal Jurajda, první starosta a přítel Františka Palackého, nebo druhý starosta Čeněk Janík, vlastenec, který se zúčastnil soudu s Karlem Havlíčkem Borovským v Kutné Hoře. Jeho velkou zásluhou bylo prosazení myšlenky stavby Lázeňského domu, bohužel měsíc po položení základního kamene v r. 1875 náhle zemřel. Leží zde i zasloužilý starosta Josef Bajer, kronikář Martin Tkadlec i velitel rožnovské Národní gardy Ferles, členové rodin Majerů, Holubů, Fassmannů a Kramolišů. Kněží i učitelé a varhaníci Špída a Volek a lékař Frant. Polanský, který se významně zasloužil o naše lázně. Kámen z jeho hrobu je na Valašském Slavíně, kde jej ničí povětrnostní vlivy, a brzy už nebude poznat, komu patřil. Většina hrobů upadla nenávratně v zapomnění. Jediný zachovalý a udržovaný hrob zde patří rožnovskému starostovi a předsedovi školní rady Rudolfu Billovi. Ten se velmi zasloužil o zřízení nového hřbitova. Bohužel, předčasně zemřel. Po pravé straně kostela byli pohřbíváni chudší obyvatelé, řemeslníci a drobní obchodníci, pasekáři. Dá se říct, že tady všude kolem kostela odpočívají naši prapředkové.

Stavbou kostela se plocha hřbitova zmenšila, mezi hroby nebyly potřebné vzdálenosti a pohřby do stejného hrobu v krátkých intervalech byly z hygienického hlediska nebezpečné. Hřbitov byl proto v r. 1799 poprvé rozšířen směrem k faře a v r. 1830 opět až téměř k Házovce. Práce trvaly skoro pět let a podíleli se na ní všichni farníci, buď finančními příspěvky podle velikosti majetku, prací za přesně určených podmínek, nebo dodáním materiálu. Tehdy patřilo k rožnovské farnosti také pět okolních vesnic. Když se začalo jednat o zrušení hřbitova, lidé protestovali, ještě si pamatovali, jak byl teprve před padesáti lety za jejich značných obětí rozšířen. Jednání o zřízení nového hřbitova trvala od r. 1883 a byla to doba velice bouřlivá. A samozřejmě, největší odborníci na církevní právo a zákony o pohřebnictví debatovali v hospodách. Když se u kostela přestalo pohřbívát, hroby rychle zanikaly. Kříže, většinou dřevěné, se propadaly a brzy byl hřbitov už jen jakousi loukou.

Byl osázen řadami jabloní. Vzpomínám si, že jsme si mohli přijít na faru pro jablka ještě v době mého mládí. Dnešní, snad konečnou parkovou podobu dostal bývalý hřbitov, když se stavěl v r. 2008 obchvat města. Součástí ohradní zdi byly i v minulosti kapličky Křížové cesty. Podobu

Oprava kostelní věže, rok 2007

Dokumenty z makovice kostelní věže, r. 2007

těch původních ze 30. let 19. stol. neznáme, ale víme, že byly postaveny ze sbírek farníků. Obrazy do nich maloval Gustav Přeček, syn autora obrazů na klenbě kostela. Na začátku 20. stol. nové obrazy vytvořil Frant. Hofmann. Byly malovány na plátně a zasklené zasazeny do dřevěných ráků. Součástí této Křížové cesty byla i kaplička u sakristie s obrazem scény z Getsemanské zahrady. Dnes je věnovaná sv. Hubertovi. Současné kapličky byly stejně jako ohradní zeď postaveny na náklad investora obchvatu. Autorkou obrazů je Marie Chlebová a ty byly financovány

ze sbírek farníků a darů jednotlivých rodin. Jejich jména jsou na nich uvedena.

Velkou událostí byla oprava kostelní věže v r. 2007. Při té příležitosti byly z makovice vyjmuty dokumenty, které tam byly uloženy při opravách věže v letech 1805, 1876 a 1909. Ty byly digitalizovány, doplněny současnými a vloženy zpět do makovice. Z nalezených dokumentů byla na radnici instalována výstava a o celé akci opravy věže byla vydána publikace Rožnovská věž se spoustou fotografií a informací o historii kostela, věže i města. Při příležitosti oslav 250. výročí posvěcení kostela vyšla v r. 2014 krásná kniha Pod ochranou všech svatých.

Ať se podíváme na Rožnov z kteréhokoliv místa v okolí, je kostel se svou věží a hodinami nepřehlédnutelnou dominantou. Vždycky byl součástí života města. Odehrávaly se tam slavnostní chvíle i důležité mezníky života obyvatel, od křtu, svatby až po věci poslední. Dnes je kostel místem klidu pro každého a také možností kulturních zážitků a poučení o historii a vývoji umění, které se do něj zapsaly v dlouhém plynutí času.

Prameny

Kolektiv autorů: Pod ochranou všech svatých: 250. výročí posvěcení farního kostela Všech svatých v Rožnově pod Radhoštěm, ISBN 978-80-260-6147-2 (brož.) Rožnov pod Radhoštěm: Římskokatolická farnost Rožnov pod Radhoštěm, 2014

Polášek Jiří, Jaška Pavel, Sobotka Richard, Drápala Daniel: Rožnovská věž: rekonstrukce věže farního kostela Všech svatých Rožnově pod Radhoštěm v roce 2007, ISBN 978-80-254-0529-9 (brož.) Rožnov pod Radhoštěm: Římskokatolická farnost Rožnov pod Radhoštěm, 2007

Tvarůžek Josef: Kronika města Rožnova: Poměry církevní a náboženské, O chrámech Páně, Dějiny hřbitova na Prochodné 1884–1929

Přikrylová Lenka: Malířská a sochařská výzdoba farního kostela v R. p. R., Bakalářská práce, 2006

Kostel, my a plynoucí čas v našem Rožnově

Doubřavka Vejmelková

Rožnov pod Radhoštěm 2023

Vydala Městská knihovna Rožnov pod Radhoštěm, příspěvková organizace
Bezručova 519, 756 61 Rožnov pod Radhoštěm

Tel.: 571 654 747, 777 808 695

e-mail: knihovna@knir.cz

www.knir.cz

Edice Milé tisky č. 30

ISBN: 978-80-87334-51-5

Odpovědný redaktor:
Pavel Zajíc

Redakční rada:
Richard Sobotka, Ivan Bajer, Vladimír Bartošek,
Marcela Slížková, Helena Uhrová

Logo Město v mé paměti a kresba knihovny:
Vladimír Bartošek

Sazba: Honza Bartoň

Fotografie ze soukromých archivů
Doubřavky Vejmelkové, Richarda Sobotky
a z fondu dokumentace Národního muzea
v přírodě – Valašské muzeum v přírodě
v Rožnově pod Radhoštěm

Městská knihovna

Rožnov pod Radhoštěm

MILÉ TISKY
